

Звіт
щодо проведення аналізу з отримання освіти та недискримінації дітей
(зокрема, неблагополучних) трудових мігрантів та вжиття заходів з метою
подолання проблемних питань за результатами аналізу

Аналіз щодо проблеми отримання освіти та недискримінації дітей (зокрема, неблагополучних) трудових мігрантів має надзвичайно важливе значення.

У закладах освіти Тернопільської області забезпечується психолого-педагогічний супровід дітей трудових мігрантів.

Практичні психологи закладів загальної середньої освіти області досліджують загальнопсихологічні особливості дітей трудових мігрантів (рівень інтелектуальної зрілості, особливості уваги та працездатності, рівень шкільної тривожності). Вони організовують та проводять з дітьми трудових мігрантів тренінгові заняття на теми: „Саморозвиток особистості”, „Життєві цінності”, „Твоє життя – твій вибір”, „Права і обов’язки дитини в суспільстві”, „Соціальна адаптація до сучасних умов життя”, „Попередження насильства неповнолітніх”, „Пізнай себе” та інші.

З цією категорією дітей педагогічні працівники закладів освіти області проводять профілактичні бесіди, години спілкування, диспути, усні журнали на теми: „Знай свої права та обов’язки”, „Конфлікт. Вчимося його уникати”, „Взаємини у сім’ї”, „Небажана соціальна поведінка та її наслідки”, „Трудова міграція”, „Про успіхи та невдачі у вивченні окремих предметів”, „Соціальний супровід і підтримка дітей трудових мігрантів”, „Поведінка у громадських місцях” та інші.

Соціальні педагоги закладів загальної середньої освіти області з означених вище проблем організовують інформаційно-профілактичні заходи на теми: „Типові проблеми підлітка”, „Трудова міграція батьків очима дітей. Причини та наслідки”, „Психологічна культура особистості підлітка” та інші.

Аналізуючи інформації працівників психологічних служб закладів професійної освіти (далі – ЗПО) у Тернопільській області, можна зробити низку узагальнень. У більшості ЗПО педагогічні колективи для задоволення освітніх потреб дітей трудових мігрантів, визначення можливих ризиків їх дискримінації та соціальної ізоляції використовують різноманітні методи та форми роботи, зокрема:

– індивідуальні бесіди зі здобувачами освіти для їх психологічної підтримки;

Департамент освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
№ 1.2-26/3900-11.23 від 23.12.2025

Сертифікат 5E984D526F82F38F0400000025ACF80095BDF505
Підписувач ХОМА ОЛЬГА ЗІНОВІЙВНА
Дійсний з 07.02.2025 16:30:09 по 07.02.2026 23:59:59

- інформаційні кампанії, виробничі наради, педагогічні ради, засідання круглих столів з педагогічними працівниками, які сприяють обізнаності та толерантності в освітньому середовищі;
- анкетування класних керівників та майстрів виробничого навчання щодо особливостей навчання дітей трудових мігрантів;
- спостереження за соціально-емоційною взаємодією здобувачів освіти в учнівських колективах;
- аналіз звернень до психологічної служби майстрів виробничого навчання, класних керівників і вихователів;
- виявлення умов адаптації та навчальних результатів здобувачів освіти, чий батьки працюють за кордоном;
- проведення тренінгів з профілактики булінгу, формування толерантності та недискримінації;
- використання арт-терапевтичних та ігрових технік з метою покращення емоційного стану здобувачів освіти;
- бесіди з опікунами/родичами та педагогічними працівниками;
- систематичний моніторинг психологічного стану здобувачів освіти;
- профілактичне спілкування із соціальною службою з питань відвідування учнів та з представниками поліції з питань попередження булінгу.

Поряд з цим, у ЗПО проводилися заходи, які спрямовані на психосоціальну підтримку таких дітей:

- заняття з елементами тренінгу: „Ми за життя без насильства”, „Добро починається з тебе”, „Психологічна підтримка під час війни”, „Ми різні – ми однакові”;
- інформаційно-просвітницькі заходи: „Торгівля людьми – міф чи реальність?”, „Психологічне здоров’я – запорука щастя”, „Булінг: міфи та реальність”, „Життя варте того: як запобігти суїциду серед підлітків”, „Толерантність починається з мене”, „Мій заклад відкритий для всіх”, „Кожна людина – унікальна і неповторна особистість”;
- анкетування: „Виявлення рівня поширеності булінгу”, „Самооцінка психічних станів”;
- проєктивна методика „Моя сім’я”;
- використання діагностичних тестів для виявлення та надолуження освітніх втрат, спричинених сімейними обставинами.

За підсумками цієї роботи можна виділити такі **основні результати аналізу:**

- адаптація дітей спостерігається на задовільному рівні навчальної мотивації та емоційної стабільності;
- діти трудових мігрантів мають неоднорідний рівень емоційної близькості та підтримки у сім’ї; відсутність одного з батьків часто призводить

до емоційної дистанції, підвищеної тривожності та відчуття самотності;

- значну роль у стабілізації сімейних взаємин відіграють бабусі/дідусі, які компенсують нестачу уваги з боку батьків;

- виявлено, що у 25 відсотках випадків існує ризик соціально-психологічної ізоляції здобувачів освіти, а 20 відсотків підлітків демонструють високий рівень конфліктності у сімейних стосунках (це свідчить про потребу у цілеспрямованій психологічній підтримці та системній роботі з родинами трудових мігрантів);

- здобувачі освіти, діти трудових мігрантів, переважно комунікують з ровесниками, одногрупниками позитивно (випадків дискримінації не зафіксовано);

- інженерно-педагогічні та педагогічні працівники толерантні, готові до співпраці та розуміння ситуації дітей трудових мігрантів;

- більшість здобувачів освіти успішно виконують навчальні завдання. У частини здобувачів освіти спостерігається нерівномірність успішності через недостатній контроль з боку батьків, підвищену тривожність або труднощі організації самостійного життя.

У ході проведення аналізу **виявлено проблеми** у співробітництві з цією категорією молодих людей:

- 1) основними проблемними зонами є підвищена тривожність та фрустрація, які негативно впливають на успішність здобувачів освіти;
- 2) періодичне відчуття емоційної нестабільності та потреби у дорослій підтримці;
- 3) труднощі у формуванні саморегуляції і навчальної дисципліни;
- 4) обмежений контакт з батьками, які перебувають за кордоном.

На основі одержаної інформації від психологічних служб ЗПО області можна зробити **висновки**:

Психологічні служби не виявили випадків дискримінації дітей трудових мігрантів. Разом з тим, діти цієї категорії потребують підвищеної уваги, емоційної підтримки та контролю за адаптацією. Освітнє середовище для них загалом є безпечним, однак потребує постійної професійної роботи.

Тому в подальшому планується:

- 1) проводити бесіди з учнями щодо емоційного благополуччя, тренінги з ненасильницького спілкування та толерантності;
- 2) підтримувати зв'язок із батьками через онлайн-комунікацію;
- 3) залучати працівників поліції, служби у справах дітей до роботи з дітьми, які проявляють ознаки емоційної напруги;
- 4) впроваджувати індивідуальні освітні напрями для учнів, які мають труднощі в навчанні через відсутність батьківського контролю;

5) організовувати і проводити групові заходи, що сприяють згуртованості учнівських колективів.

Директор департаменту

Ольга ХОМА

Галюк Оксана